Rok IX Wilno, dnia 10 listopada 1935 r. Nr. 21

Wiadomości Archidiecezjalne
WILEŃSKIE

PRENUMERATA:
Rocznie . . 12 zł.
Półrocznie . 6 zł.
Nr. pojed. . 50 gr.

Dwutygodnik Kapłański
Adres Redakcji i Administracji:
Kurja Metrop., Wilno, M. Magdaleny 4
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

OGŁOSZENIA
Cała strona 40 zł.
1/2 strony . 20 zł.
1/4 strony . 10 zł.
1/8 strony . 5 zł.

Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. *Joan. 20. 21.*

DZIAŁ URZĘDOWY

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

Nowe rozgraniczenie parafij Butrymańce i Podborze.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Gregis Nobis commissi saluti instantes eiusque animarum malis mederi cupientes, attenta locorum conditione, auditis, quorum interest, pagos Huta Houwaldowska, Pupiszki et Pustosz Dawidowicze, hucusque pertinentes ad parochiam in Butrymańce, cum suis incolis et familiis a praedicta parochia auctoritate Nostra ordinaria ad tramitem Codicis J. C. (c. 1427) separamus et ad ecclesiam parochialem in Podborze, decanatus Bieniakoniensis, adscriptos esse declaramus et statuimus.

Quorum in fidem etc.

Datum Vilnae, d. 24. X. 1935 ann. N. P-972/35.

J. Ostreyko
Pro Curiae Cancellario.

(L. S.)

† R. JAŁBRZYKOWSKI
Archiepiscopus - Metropolita.

Nowe rozgraniczenie parafij Świranki i Żeladź.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Incolae loci Akartele precantes Nos advenerunt, ut propter nimiam distantiam a propria ecclesia parochiali in Świranki propiori ecclesiae paroeciali in Żeladź adscribi valerent.

Facta super statu rerum diligenti inquisitione, auditis quorum interest, Nos, ad quos spectat, ne Christifideles gregis Nobis concrediti in perceptione Sacramentorum et in adimplendis aliis religiosis officiis suis aliquod detrimentum patiantur, auctoritate Nostra ordinaria ad normam can. 1427 dictum locum Akartele ab ecclesia paroeciali in Świranki seiunctum et paroeciae Żeladź adscriptum esse declaramus et statuimus.

Datum Vilnae, d. 29. X. 1935 ann. N. P-1111/35.

J. Ostreyko
Pro Curiae Cancellario.

(L. S.)

† R. JAŁBRZYKOWSKI
Archiepiscopus - Metropolita.

Konferencja J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity z XX. Dziekanami.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 3 listopada 1935 r. Nr. 532/L.

Do PP. WW. XX. Dziekanów Archidiecezji Wileńskiej.

Kurja donosi, że zamiast w dn. 12 listopada r. b. J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita odbędzie Konferencję w swojem mieszkaniu z PPWW. XX. Dziekanami w dniu 19 listopada r. b. od godz. 9 do g. $11^1/_2$.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancl. Kurji.

W sprawie „Dni Przeciwgruźlicznych".

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 5 listopada 1935 r. Nr. 533/L.

Do PP. WW. Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej.

Organizując dorocznym zwyczajem od 1-go grudnia do 10-go stycznia t. zw. „Dni Przeciwgruźliczne", Polski Związek Przeciwgruźliczny dąży do ogarnięcia tą akcją jak najszerszych warstw społeczeństwa tak, aby każdy obywatel Rzeczypospolitej dowie-

dział się, jak straszną klęską społeczną jest gruźlica i jak z nią walczyć należy, aby każdy przyczynił się do powiększenia funduszów na ten cel przez zakupienie chociażby jednej nalepki przeciwgruźlicznej.

Kurja zwraca się do PP. WW. Duchowieństwa z prośbą o poparcie akcji Związku, wyjaśnienie znaczenia tych „Dni“ wiernym, zachęcenie ich do wzięcia udziału w tej akcji oraz do kupowania znaczków Polskiego Związku Przeciwgruźlicznego.

Adres Polskiego Związku Przeciwgruźlicznego: Warszawa, ul. Karowa 31, Konto P. K. O. № 16.764.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancl. Kurji.

W sprawie poparcia działalności Polskiej Macierzy Szkolnej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 7 listopada 1935 r. Nr. 537/L.

Zarząd Centralny Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W. w Wilnie uruchomił w roku bieżącym szkoły, w punktach najbardziej ich potrzebujących. Gminy mają dostarczyć lokali dla szkół i nauczycieli i zapewnić potrzebne świadczenia rzeczowe; nauczycieli wykwalifikowanych a bezrobotnych w Okręgu Wileńskim nie brak, chodzi jedynie o fundusze na ich opłacenie. Ministerstwo nie uchyla się i w roku bieżącym od okazania Macierzy pomocy podobnie jak w latach ubiegłych, pomoc ta jednak nie będzie wystarczająca, bo ciężar zbyt duży. Do pomocy nad zwalczaniem analfabetyzmu na Wileńszczyznie trzeba więcej sił, trzeba więcej wydatków ze względu na jej specificzne warunki (rzadkość zaludnienia, zły stan dróg i t. p.).

Zarząd Polskiej Macierzy Szkolnej zwraca się do wszystkich ludzi dobrej woli z gorącą prośbą o przychylne potraktowanie sprawy oświaty na Wileńszczyznie i zasilenie funduszu szkolnictwa prywatnego.

Kurja ze swej strony zwraca się do PPWW. Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej z prośbą o poparcie w miarę sił i możności szlachetnej akcji Polskiej Macierzy Szkolnej.

Adres Zarządu Centralnego Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W.: Wilno, ul. Wileńska 23. Konto w P. K. O. Nr. 80630.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancl. Kurji.

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI
Wilno, dn. 25. X. 1935 r., Nr. S/3178.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński niniejszem wzywa Antoniego Kunieja, z pobytu niewiadomego, aby w terminie do dnia 15 listopada r. b. stawił się wobec tutejszego Sądu w Wilnie, przy ul. Magdaleny 4, w charakterze pozwanego w sprawie rzekomej nieważności małżeństwa Sobolewska-Kuniej.

Sąd uprzedza wezwanego, iż w razie niestawienia się jego w oznaczonym terminie, sprawa będzie rozpatrywana pod jego nieobecność.

Jednocześnie Sąd poleca PWielebnym Księżom Proboszczom, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w kościele z ambony i, o ile w/w Antoni Kuniej przebywa na terenie ich parafji, powiadomili o tem Sąd.

X. L. Chalecki
Oficjał.

X. St. Czyżewski
Notarjusz.

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły następujące zmiany:

Ks. Antoni Kohutnicki, administrator par. w Balingródku, na wikar. w Dąbrowie, 29. X. 35 r. Nr. O-864/35.

Ks. Józef Król, wik. w Dąbrowie, na administratora par. w Balingródku, 29. X. 35 r. Nr. O-865/35.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancl. Kurji.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

Okólnik Nr. 61 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 30 października 1935 r. o aktach stanu cywilnego obywateli estońskich (Nr. AC. 30-5-3).

(Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 34 z 1935 r. str. 537 i nast.).

Do P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Pomiędzy Polską i Estonją zawarte zostało porozumienie w sprawie wzajemnej wymiany wyciągów z aktów stanu cywilnego obywateli jednej ze stron układających się urodzonych, poślubionych bądź zmarłych na obszarze drugiej strony.

W stosunku do Polski porozumienie to nakłada na wszystkich urzędników stanu cywilnego oraz wszystkie osoby, prowadzące księgi, które w rozumieniu obowiązujących przepisów mają charakter ksiąg stanu cywilnego, następujące obowiązki:

1) każdorazowego sprawdzenia, czy osoba, której spisywany akt stanu cywilnego dotyczy, nie jest cudzoziemcem, a w przypadkach stwierdzenia estońskiego obywatelstwa

2) sporządzania bezpośrednio po spisaniu aktu urodzenia, ślubu bądź śmierci takiego obywatela odpowiedniego wyciągu z danego aktu i przesłania go niezwłocznie Poselstwu Estońskiemu w Warszawie za pośrednictwem właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Władze nadzorcze nad rejestracją stanu cywilnego dopilnują, aby zarządzenie niniejsze weszło natychmiast w życie i było jak najściślej przestrzegane.

(—) H. Kawecki, Podsekretarz Stanu.

Pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 24 października 1935 r. o zbiórkach publicznych na cele kościelne (Nr. AP. 1 - 18).

(Dziennik Urzędowy Minist. Spr. Wewn. Nr. 34 z 1935 r., str. 359).

Do P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadamia, że wszyscy petenci, starający się o uzyskanie w myśl ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 162) — pozwolenia na urządzanie zbiórek publicznych na cele kościelne wyznania rzymsko-katolickiego, winni do próśb swoich dołączyć zgodę na przeprowadzenie zbiórki właściwej Kurji Diecezjalnej. W razie nieprzedstawienia tej zgody — pomimo wezwania władzy — wymienione podania powinny być załatwione odmownie.

Oczywiście dołączenie wymaganej zgody w niczem nie krępuje swobodnego uznania władzy przy wydawaniu decyzji.

Ministerstwo zawiadamia, że władze kościelne wydały w tej sprawie odpowiednie zarządzenia podległym sobie organom.

(—) Michałowski, Dyrektor Departamentu.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Z PRAC KOMISJI SZKOLNEJ EPISKOPATU POLSKIEGO.

Dnia 8. X. 1935 r. Komisja Szkolna Episkopatu Polskiego odbyła naradę w sprawach nauczania religji w szkołach, wynagrodzenia za to nauczanie, kwalifikacyj nauczycielskich księży prefektów oraz organizacyj religijnych w szkołach.

W sprawie domagania się władz szkolnych jeszcze osobnego egzaminu kwalifikacyjnego od xx. prefektów Konferencja uznała za konieczne postawić wobec władz szkolnych stanowcze żądanie uszanowania przepisu, zawartego w art. XIII Konkordatu, że dyplomy naukowe, wystawione przez Wydziały teologiczne oraz seminarja wyższe, będą wystarczały do nauczania religji i awansu według progmatyki we wszystkich szkołach publicznych, z wyjątkiem szkół wyższych. Dlatego Episkopat nie godzi się na żądanie władz szkolnych, aby księża składali dodatkowe egzaminy praktyczne, przewidziane dla nauczycieli przedmiotów świeckich.

Natomiast Episkopat domaga się od władz szkolnych uregulowania dokształcenia świeckich nauczycieli religji w porozumieniu z Episkopatem.

Potem Konferencja rozpatrzyła postępowanie władz szkolnych co do obniżenia wynagrodzenia duszpasterzy, nauczających religji w szkołach, mimo istnienia rozporządzenia z dnia 1-go marca 1936 r., uzgodnionego z Komisją Papieską. Episkopat nie może zgodzić się na to, aby władze szkolne to rozporządzenie jednostronnie bez porozumienia się z Komisją Papieską lub Episkopatem znosiły. Episkopat stawia zasadę, że 1-o liczba godzin nauki religji w klasach nie może być żadną miarą zmniejszona, 2-o że rozporządzenie z dn. 1 marca 1926 r. może być zniesione tylko w porozumieniu z Episkopatem, 3-o że dla gimnazjów zawodowych należy dać po dwie godziny tygodniowo.

Inspektoraty szkolne, powołując się na rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 kwietnia 1935 r. № BP/6248/35 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 4 z dn. 10/5 1935 r.), obniżają duchowieństwu parafjalnemu wynagrodzenie za nauczanie religji w szkole z 1 zł. 50 gr. na 1 złoty za każdą odbytą godzinę lekcyjną.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1926 r., zapewniające duszpasterzom po 1.50 zł. za lekcję odbytą i nadto za lekcję *usprawiedliwioną opuszczoną,* nie jest zniesione nawet przez rozporządzenie z dnia 24 stycznia 1934 r. № BP.-2751/34 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 1 z r. 1934), albowiem § 17 rozporządzenia tego, znoszący pewne przepisy co do uposażenia nauczycieli, nie zniósł rozporządzenia z dnia 1-go marca 1926 r. jako rozporządzenia, uzgodnionego z Komisją Papieską w wykonaniu Konkordatu.

Przeto co do pism inspektorów szkolnych, obniżających wynagrodzenie za nauczanie religji, ks. ks. duszpasterze *powinni w każdym wypadku złożyć protest piśmienny u inspektora.*

Następnie delegaci Komisji odbyli konferencję z p. Wiceministrem Chylińskim, na której uzgodniono sprawy następujące:

Co do kwalifikacyj ks. ks. prefektów stwierdzono, że na podstawie § 18 ustawy uposażeniowej z kwietnia 1935 r. ks. ks. prefekci szkół powszechnych powinni być wynagradzani, rozpoczynając wedle stopnia IX ustawy jako mający tak kwalifikacje zawodowe, jak i wyższe studja ukończone. Co do wynagrodzenia księży duszpasterzy za nauczanie religji w szkole, p. Wiceminister przyznał, że ustawa uposażeniowa z dnia 24 stycznia 1934 r.

Nr. BP.-2751/34 nie zniosła rozporządzenia Min. W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1926 r.

Delegat Konferencji zaznaczył, że rozporządzenia, jak np. z 1 marca 1926 r., które były uzgodnione z Komisją Papieską, nie mogą być zmienione jednostronnie.

O gimnazjach zawodowych p. Wiceminister wyjaśnił, że dotychczasowe liczby godzin są tylko projektem; jednak co do liceów zawodowych p. Wiceminister oświadczył, że na pierwszym i drugim roku będzie tylko po jednej godzinie religji, a na trzecim roku nie będzie wcale religji. Jednak zdaniem Ks. Ks. Biskupów także na trzecim roku powinna być przynajmniej 1 godzina religji na mocy art. XIII Konkordatu.

Co do Krucjaty Eucharystycznej p. Wiceminister wyraził swoją opinję, że Ministerstwo W. R. i O. P. może przyjąć tylko do wiadomości, że taka lub taka organizacja religijna istnieje. Ks. Ks. Biskupi przychylili się w zupełności do tej opinji.

JESZCZE W SPRAWIE PRZYTUŁKU DLA KAPŁANÓW-INWALIDÓW

Zaledwie ukazał się mój artykuł na łamach „Wiadomości Archidiecezjalnych“ w powyższej sprawie, jak ze wszystkich stron posypały się głosy Czcigodnych Konfratrów, aprobujące i pochwalające poruszoną przeze mnie myśl. Te głosy są najsilniejszym dowodem, iż omawiana sprawa jest nietylko aktualna, lecz całkowicie dojrzała. Niektórzy z Konfratrów uważają nawet ją za bardzo pilną i wyrażają życzenie, ażeby przytułek dla Kapłanów-Inwalidów stanął u nas jak najprędzej, chociażby nawet hic et nunc[1]). Nie zdają chyba jednak sobie sprawy ci „zapaleńcy“ z trudności, na jakie powstanie omawianego przytułku napotkać może i w rzeczywistości napotka. Biorąc pod uwagę jużto zbiorowe, jużto pojedyńcze głosy Czcigodnych Konfratrów w omawianej sprawie, jak również Ich życzenia zrealizowania jej w możliwie najkrótszym czasie, uważam za wskazane rzucić tu jeszcze kilka myśli w celu posunięcia choć o krok naprzód żywo obchodzącej nas sprawy.

Przedewszystkiem musimy uzyskać aprobatę, protektorat i opiekę nad tą sprawą naszego Czcinajdostojniejszego Arcypasterza.

---

[1]) Takie życzenie wypowiedział dekanat Brzostowicki. Dekanat Sokólski nie bierze sprawy tak gorąco, jednak uważa ją za aktualną i wypowiedział się za potrzebą przytułku jednogłośnie.

Następnie, musimy, jak słusznie onegdaj zauważył Ks. Kanonik Chodyko, Dziekan Białostocki, znaleźć kapłana, któryby tej sprawie całkowicie się poświęcił i ją do zrealizowania doprowadził. Dalej, musimy wynaleźć środki czyli, nazywając rzecz po imieniu, pieniądze na dźwignięcie naszego przytułku i jego utrzymanie. I wreszcie, musimy się wypowiedzieć co do miejsca, gdzie życzylibyśmy mieć nasz przytułek: czy w jakiemś większem mieście, czy też w miejscu kuracyjnem.

Znowu upraszam Czcigodnych Konfratrów o zabranie głosu.

Ks. S. Szyroki.

Kuźnica - Grodz.

IV KURS DUSZPASTERSKI ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ

w dniach 19, 20 i 21 listopada 1935 roku

pod protektoratem J. E. Najprzewielebniejszego KSIĘDZA ARCYBISKUPA - METROPOLITY

„Nauczanie zasad wiary w świetle ostatnich zarządzeń Stolicy Apostolskiej i akcja ewangelizacyjna“.

Dnia 19 listopada

Godz. 12. Otwarcie Kursu. — Ks. Kan. A. Kuleszo.

1. Ref. *Dekret św. Kongr. Soboru o nauczaniu katechizmowem z dnia 12 stycznia 1935 roku.* — Ks. Kan. L. Żebrowski.

Godz. 3. 2. Ref.: *Organizacja dzieła katechizacji w parafji.* — Ks. Dr. I Bobicz.

Godz. 4. 3. Ref.: *Bractwo Nauki Chrześcijańskiej i wykorzystanie jego w kierunku oddziaływania na inowierców.* — X. Kan. K. Lubianiec.

Dyskusja.

Dnia 20 listopada.

Godz. 10. 1. Ref.: *Książka w nauce wiary i uświadomienia religijnego.* — X. Dr. K. Kucharski T. J.

Godz. 11. 2. Ref.: *Prasa codzienna i jej kolportaż na parafji.* — X. Dr. K. Kucharski.

Godz. 3. 3. Ref.: *Bibljoteka i czytelnia parafjalna.* — X. Dziekan I. Cyraski.

Godz. 4. 4. Ref.: *Misje ludowe w pracy duszpasterskiej.* — X. Superjor Jan Rzymełka, C. M.

Dyskusja.

Godz. 8. Koncert chóru „ECHO“ w sali gimn. im. Króla Zygmunta - Augusta.

Dnia 21 listopada.

Godz. 10. 1. Ref.: *Duszpasterz i misje zewnętrzne.* — X. Superjor J. Rzymełka C. M.

Godz. 11. 2. Ref.: *Organizacja kursów religijnych, dni i zjazdów katechetycznych.* — X. Prof. Dr. M. Sopoćko.

Godz. 3. 3. Ref. *Widowiska, film i radjo w nauce wiary i uświadomieniu religijnem.* — X. Dziekan I. Cyraski.

Dyskusja i zamknięcie Kursu.

Przewidziany jest udział J. E. Księdza Ignacego Krauzego, Prefekta Apostolskiego samodzielnej prowincji polskiej Shuntehfou w prowincji politycznej Hopen w Chinach.

Wykłady będą się odbywały w sali Stowarzyszenia Misyj Wewnętrznych ul. Św. Anny 13.

UWAGI: 1. Opłata za udział w Kursie 5 zł.

2. Mieszkania: u OO. Karmelitów (Ostrobramska 12, tel. 16-60) dla 40 księży (za opłatą od 2 do 3 zł. za dobę), w pensjonacie p. Cywińskiej (Mickiewicza 19), w hoteliku seminaryjnym i w hotelu Georges'a (ul. Mickiewicza 20).

3. Posiłek: Jadłodajnia przy ul. Biskupa Bandurskiego 11 — obiady od 1 zł. do 1 zł. 50 gr., jadłodajnia przy ul. Mostowej 10, od 70 gr. do 1 zł. 30 gr.

Kurs Duszpasterski został przesunięty z dn. 12, 13 i 14 listopada na dn. 19, 20 i 21 listopada 1935 r.

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU KAPŁANÓW „UNITAS" ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Dnia 22 listopada r. b. o godz. 10 w sali Misyj Wewnętrznych (Wilno, ul. św. Anny 13) odbędzie się, bez względu na liczbę przybyłych, doroczne walne Zgromadzanie członków Związku Kapłanów „Unitas" archid. Wileńskiej pod wezw. bł. Andrzeja Boboli M. z nast. porządkiem dziennym: 1. Zagajenie i wybór prezydjum. 2. Sprawozdanie z działalności. 3. Sprawozdanie kasowe. 4. Protokół Komisji Rewizyjnej. 5. Dyskusja nad sprawozdaniem i wnioskami Zarządu. 6. Wolne wnioski. — Osobnych zawiadomień nie będzie się rozsyłało.

Zarząd.

ODEZWA POLSKIEJ MACIERZY SZKOLNEJ.

POLSKA MACIERZ SZKOLNA Z. W.

Zarząd Centralny w Wilnie, ul. Wileńska 23. Tel. 21-85.

Wilno, w październiku 1935 r.

Do Przewielebnego Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej.

Wobec konieczności przedłożenia w najkrótszym czasie Zarządowi Głównemu P. M. S. w Warszawie i Komitetowi Wykonawczemu w Wilnie dokładnego sprawozdania z wyników zbiórki na Dar Narodowy 3-go Maja, Zarząd Centralny Polskiej Macierzy Szkolnej Z. W. uprzejmie prosi o przesłanie zebranej kwoty wraz z listą ofiar.

Za trudy poniesione w zbiórce i za złożoną ofiarę składamy serdeczne podziękowanie w imieniu własnem, rodziców i uczącej się dziatwy.

Przy tej sposobności Zarząd Centralny P. M. S. Z. W. w Wilnie podaje, że z projektowanych w bieżącym roku szkolnym 50 szkół, uruchomił narazie 22 szkoły. Otwarcie dalszych uzależnione jest od napływu funduszów.

Łączymy wyrazy wysokiego poważania

M. Ambros — Sekretarz.

St. Węsławski — Prezes.

DZIESIĄTY KURS ALKOHOLOGJI

Państwowa Szkoła Higjeny z inicjatywy Departamentu Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej w porozumieniu z Towa-

rzystwem „Trzeźwość“ organizuje w dniach od 2 do 7. XII. b. r. włącznie X-ty Kurs Alkohologji p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie“.

Kurs jest bezpłatny—wpisowe wynosi 4 zł. Wykłady odbywać się będą codziennie w godzinach od 9—1 i od 16—19 w gmachu Państwowej Szkoły Higjeny. Wszelkich wyjaśnień udziela i przyjmuje zgłoszenia (do dn. 2. XII. b. r.) Sekretarjat Kursu—Państwowa Szkoła Higjeny — Warszawa, Chocimska 24.

Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI.

Uroczystości ku czci Chrystusa Króla. — W archidiecezji Wileńskiej doroczne święto Chrystusa Króla wypadło niezwykle poważnie i uroczyście. W Wilnie J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita odprawił uroczystą Mszę św. w kościele św. Jana. W nabożeństwie wzięli udział przedstawiciele władz oraz liczne organizacje społeczne ze sztandarami. Ponadto we wszystkich kościołach m. Wilna zostały odprawione uroczyste nabożeństwa, po nabożeństwach zaś odbyły się obchody i akademje dla najszerszych warstw ludności. Tematem przemówień było zagadnienie rodziny katolickiej.

Równie uroczyście obchodzono święto Chrystusa Króla na prowincji. We wszystkich miejscowościach odbyły się uroczyste obchody, zakończone akademjami, na których omawiano temat tegorocznego święta.

Poświęcenie pomnika Chrystusa Króla w Ejszyszkach.—Dnia 27 października w dniu św. Chrystusa Króla staraniem społeczeństwa katolickiego parafji Ejszyskiej, przy wydatnej pomocy miejscowego ks. dziekana Bolesława Moczulskiego został wzniesiony z miejscowego kamienia-granitu pomnik ku czci Chrystusa Króla. Pomnik wysokości 6 m. stanął na placu przy wjeździe do m. Ejszyszek na miejscu, gdzie przed setkami lat miał stać kościół i gdzie w pierwszych latach po przyjęciu chrztu św. przez Litwę, jak twierdzą legendy, książę litewski zewolił pewnemu zakonnikowi za gorliwą pracę w szerzeniu wiary chrześcijańskiej na wybudowanie swej ubogiej siedziby.

Poświęcenia pomnika dokonał ks. kan. Karol Lubianiec. Mimo iż pogoda niezbyt sprzyjała uroczystościom, do 5000 wiernych z bliższych i dalszych okolic (byli i tacy, którzy przyszli 30 km. pieszo) przybyło na uroczystość. Po poświęceniu pomnika staraniem organizacyj Akcji Katolickiej odbyła się na miejscowym cmentarzu akademja ku czci Chrystusa Króla. Na program akademji złożyły się słowo wstępne prezesa P. A. K., referat druha z Kat. Stow. Młodzieży oraz występy dziatwy szkolnej.

Doroczne nabożeństwo w Ostrej Bramie. — Doroczne nabożeństwo Opieki Matki Boskiej w Ostrej Bramie w Wilnie rozpoczęło się dnia 9 listopada b. r. o g. 17-ej i będzie trwało do dnia 17 b. m. włącznie.

STOLICA APOSTOLSKA.

Uporczywe pogłoski o konsystorzu papieskim. — Ojciec św. udzielił dłuższej prywatnej audjencji Mgr. Rossi, sekretarzowi Kongregacji

Konsystorjalnej. W związku z tem wzmogły się jeszcze kolportowane przez prasę rzymską pogłoski, że w najbliższym czasie ma być zwołany konsystorz papieski.

Z komisji studjów nad rewizją Wulgaty. — Opatem słynnego opactwa św. Hieronima, utworzonego przez Ojca św. w 1933 roku w celu prowadzenia studjów nad rewizją Wulgaty (tekstu łacińskiego Pisma św.), mianowany został o. Piotr Salmon, benedyktyn. Jest on następcą pierwszego zwierzchnika tego opactwa, o. Quentin, benedyktyna, wybitnego uczonego i sekretarza sekcji historycznej Kongregacji Obrzędów.

50-ta rocznica wiekopomnej encykliki o ustroju państwa. — Dnia 1-go listopada b. r. przypadła 50-ta rocznica wydania przez Papieża Leona XIII-go wiekopomnej encykliki „Immortale Dei", obrazującej właściwe ujęcie ustroju państwowego z punktu widzenia doktryny katolickiej. Swoje głębokie wywody o ustroju państwa Leon XIII oparł na nauce św. Tomasza z Akwinu.

Uzupełnieniem encykliki „Immortale Dei" były encykliki wydane w latach następnych, a więc: „Libertas praestantissimum" z r. 1888 (o wolności obywatelskiej), „Sapientiae christianae" z r. 1890 (o obowiązkach obywatelskich) i „Graves de communi" z r. 1901 (o chrześcijańskiem pojęciu demokracji).

Młodzież na audjencji u Ojca św. — W ubiegłą niedzielę t. j. 3.XI. Ojciec św. udzielił audjencji dwom tysiącom młodzieży katolickiej, rozdzielając wśród niej nagrody, uzyskane w konkursie wiadomości religijnych, następnego zaś dnia przedstawicielom młodzieży, odbywającej w Rzymie kurs przygotowania duchowego pod kierownictwem arcybiskupa Pizzardo. W obu okazjach Papież, wyrażając radość ze złożonych Mu odwiedzin, przypomniał charakter, istotę i cel Akcji Katolickiej, ciesząc się z jej postępów i owoców we wszystkich krajach. Prezes centrali związków włoskiej młodzieży katolickiej dr. Luigi Gedda wygłosił przemówienie, w którem m. in. zaznaczył, że sprawiedliwość i prawda nie mają siedziby swej nad jeziorem genewskiem, lecz nad brzegami Tybru.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ.

W KRAJU

Otwarcie roku akademickiego w Uniwersytecie Lubelskim. — Kat. Uniwersytet Lubelski rozpoczął 17-ty rok swego istnienia. Obszerne sprawozdanie, charakteryzujące pracę naukową, wychowawczą oraz stosunki w Alma Mater, złożył J. M. Ksiądz Rektor Antoni Szymański. Sprawozdaniu z ciekawością przysłuchiwali się obecni na sali J. E. Ks. Biskup M. Fulman, przedstawiciele władz państwowych, wojska, sądownictwa, samorządu oraz miejscowej inteligencji.

Uniwersytet w zeszłym roku liczył 934 studentów. Obecny rok jeszcze spisu dokładnego nie ma, lecz przewiduje się większą ilość słuchaczów aniżeli w roku ubiegłym.

Otwarcie roku odbyło się w nowej pięknej sali, która została wykończona dzięki pomocy J. E. Ks. Biskupa Marjana Fulmana.

Wielki Zjazd Katolicki w Warszawie. — Z polecenia J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego, Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Warszawie rozpoczął prace przygotowawcze do wielkiego Zjazdu Katolickiego, który odbędzie się w

dniach 19, 20 i 21 czerwca 1936 roku w Warszawie. Zjazd, w którym wezmą udział wszystkie stowarzyszenia Akcji Katolickiej i organizacje katolickie z całej archidiecezji Warszawskiej, odbędzie się pod hasłem „Katolickie zasady wychowania". Obrady zjazdu skupią się przy Domu Katolickim im. Papieża Piusa XI, którego budowa przy ul. Nowogródzkiej jest już na ukończeniu.

Równocześnie odbędzie się w Warszawie I-szy zlot młodzieży katolickiej, w którym wezmą udział umundurowane oddziały parafjalne Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Młodzieży Żeńskiej.

Zjazd katolicki i zlot młodzieży będą potężną manifestacją przywiązania najszerszych sfer społeczeństwa do Kościoła Katolickiego. W Warszawie podobny kongres odbył się przed dziesięciu laty. Zapowiedziany Zjazd niewątpliwie ściągnie do Warszawy wielką liczbę uczestników i gości nietylko z archidiecezji Warszawskiej, ale i z całej Polski.

Podczas zjazdu odbędą się również uroczystości w związku z pięćdziesiątą rocznicą święceń kapłańskich J. Em. Ks. Kardynała Kakowskiego.

Wznowienie czasopisma „Na Wyżyny". — Po kilkumiesięcznej przerwie ukazało się znów czasopismo „Na Wyżyny" jako organ Katolickiego Związku Mężów w Polsce, w skład którego wchodzą diecezjalne Katolickie Stowarzyszenia Mężów.

Na treść numeru 1-go składają się artykuły następujące: „Akcja Katolicka Mężczyzn w Polsce — rzut oka na dotychczasową działalność", „Nasze zadania"— artykuł programowy i „My a młodzież", „Posiedzenie kierownictwa oddziału" z cyklu „Jak pracować w kierownictwie", wreszcie przegląd działalności stowarzyszeń, artykuł aktualny na temat nauki religji w szkole, kwadrans religijny oraz przegląd piśmiennictwa i książek.

Życzyćby należało, aby to tak potrzebne pismo, wypełniające lukę w katolickiem piśmiennictwie organizacyjnem, znalazło jak najgorętsze poparcie w stowarzyszeniach Akcji Katolickiej.

Cena egzemplarza, dużego formatu o 16 stronicach, wynosi 20 gr. Prenumerata roczna 2 zł. Adres redakcji i administracji: Warszawa, Senatorska 31, tel. 526-70.

ZAGRANICĄ.

Kursy teologji dla świeckich.— Tygodnik katolicki „America" w jednym ze swych ostatnich zeszytów, w artykule pióra o. Callum'a, T. J. porusza sprawę nauczania zasad teologji osób świeckich. „Każdy katolik świecki—pisze o. Callum — powinien znać teologję. Już katechizm szkolny jest dziełem teologicznem i to pierwszorzędnem, dzięki któremu każde ośmioletnie dziecko może być prowadzone na drogę badań teologicznych. Wiadomości z dziedziny teologji, poznane za pośrednictwem katechizmu, winni dorośli katolicy następnie pogłębiać i rozszerzać. Niestety, rzadko kiedy katolicy rozumieją swoje obowiązki w tym względzie".

Następnie pisze „America" o świetnych rezultatach, osiągniętych przez o. Caragnani T. J. na „Teologicznych kursach dla świeckich" przy uniwersytecie Gregorianum w Rzymie. Kursy te, powstałe przed 17-ma laty, cieszą się wielką frekwencją. Liczba uczęszczających (dopuszczeni są wyłącznie mężczyźni i to tylko świeccy), podniosła się z 300 do 600, a następnie do 1000. Odbywają się kursy co roku w czasie od listopada do maja. Biorą w nich udział mężczyźni wszelkich warstw społecznych bez różnicy. Oto nie-

które zagadnienia, omawiane na kursach w ciągu roku 1934/35: Co to jest wiara; Rozsądek i wiara; Wola i wiara; Łaska i wiara; Wiedza i wiara; Powrót do wiary; Nauczanie religji a wiara; Bóstwo Chrystusa; Kościół a wiara. Na zakończenie kursów o. Caragnani wygłosił naukę, w której poruszył piękny temat: Radosna wiara.

Niezależnie od stale wzrastającej liczby zgłaszających się uczniów, o znaczeniu i rozwoju kursów świadczy zainteresowanie niemi w kołach watykańskich. Ojciec św. niejednokrotnie wyrażał zadowolenie z wyników tych prac, zaś na zlecenie papieskie kardynał Marchetti-Selvaggiani, Wikarjusz Rzymu, co roku osobiście otwiera kursy.

Heroldowie rasyzmu i „religji krwi". — Wielkie wrażenie w kołach europejskich uczonych wywołała rozprawa profesora Karola Sarolea p. t. „The Religion of Blood" (Religja krwi, Analiza niemieckiego rasizmu i neopogaństwa). Rozprawa ta, zamieszczona w październikowym numerze miesięcznika londyńskiego „The Contemporary Rewjew", podaje charakterystyczne szczegóły o pochodzeniu ideologji hitleryzmu.

Okazuje się, że oprócz samego Führera, który, jak wiadomo, jest z pochodzenia Austrjakiem — podwaliny ideologji neopogańskiej zostały stworzone przez czterech myślicieli, osiadłych w Niemczech, ale cudzoziemskiego pochodzenia. Są to: orjentalista niemiecki La Garde, z pochodzenia Francuz, Chamberlain z pochodzenia Anglik, Fr. Nietzsche, który sam o sobie pisał, że pochodzi z rodziny polskiej, oraz Alfred Rosenberg, były poddany rosyjski, z pochodzenia Kurlandczyk. Tych czterech ludzi podważa symbol krzyża i naukę Chrystusa, każdy inaczej. A więc:

Paweł Antoni Lagarde, emigrant francuski, profesor języków wschodnich w Getyndze, uważany być może za ojca duchowego obecnego neopogaństwa. Jego to cytuje często Alfred Rosenberg, obecny propagator hitleryzmu. Lagarde zajmował się symboliką starożytnych kultów religijnych i starał się wykazać, że judaizm spaczył chrześcijaństwo. W swej pracy „Geschichte des Pentateuch" dowodzi, że jedynym środkiem do oczyszczenia pojęć religijnych od rozkładowego wpływu semickiego — jest dla narodów rasy nordyckiej powrót do mitologji starogermańskiej.

Drugim inspiratorem ideologji rasizmu jest Houston Stewart Chamberlain, syn admirała angielskiego, który osiedlił się w Niemczech i pisał komentarze do muzyki Wagnera, widząc w jej pierwiastkach mistycznych i mitologicznych źródła odrodzenia pan-germanizmu. Chamberlain, przeprowadzając analizę starogermańskich mitów, dowodził, że zawierają one w symbolach ujęte największe tajemnice natury i że mogą śmiało zastąpić dogmaty chrześcijańskie, które „osłabiają ducha rasy nordyckiej". Idee te zamieścił Chamberlain w swem po niemiecku napisanem dwutomowem dziele p. t. „Die Grundlagen des XIX Jahrhunderts" (Podwaliny XIX wieku).

Trzeci prorok niemieckiego neopogaństwa, Fryderyk Nietzsche ze swą nienawiścią do chrystjanizmu i apoteozą „nadczłowieka" uważa miłość, współczucie, litość i inne cnoty chrześcijańskie za oznaki „zgrzybiałości rasowej". Wywarł on olbrzymi wpływ na umysłowość niemiecką, a nauka jego wydaje dopiero teraz owoce: wszyscy bowiem propagatorzy neopogaństwa na czele z Rosenbergiem uważają Nietzschego za swego mistrza. Otóż i on nie był pochodzenia niemieckiego. Sam o sobie mówi w swej autobiografji p. t. „Ecce

Homo", „A przecież przodkowie moi byli szlachtą polską" (por. „Ecce Homo" str. 12).

Wreszcie obecny propagator główny neopogaństwa, Alfred Rosenberg, autor sławetnego „Mitu XX Wieku", zwany „niemieckim antychrystem" za swą pogardę do dogmatów chrześcijańskich i uwielbienie dla siły i kultu krwi rasowej, ostry, cięty i zdolny w polemice, ale umysł powierzchowny. Okazuje się, że i on nie jest rodowitym Niemcem, lecz z pochodzenia Kurlandczyk i w dodatku były rosyjski poddany.

Widzimy więc, że jakby ironja losu sprawia, że inspiratorami „rasowej rdzennej niemieckości" są cudzoziemcy, którzy z krwią germańską albo luźno związani, albo wcale związku nie mają.

Pozatem, zestawiając te fakty, możemy przyjść do wniosku, jak wielka jest odpowiedzialność uczonych. W cichej pracowni odbywa się nieraz założenie fundamentu do przysłych przewrotów społecznych. Nietylko wynalazcy gazów trujących, ale i fałszywi prorocy-filozofowie są burzycielami świata.

„Misjonarze" bezbożnictwa. — Gazety angielskie podają wiadomość, że w Rosji sowieckiej zorganizowano ostatnio specjalny oddział „misjonarzy bezbożnictwa", których zadaniem będzie bardziej niż dotychczas bezwzględne uwolnienie ludu rosyjskiego od „przesądów religijnych". Przy pomocy tych „misjonarzy" bezbożnicy sowieccy mają nadzieję jeszcze przed końcem roku bieżącego osiągnąć cyfrę 13 miljonów „zdecydowanych" bezbożników i w ciągu 1936 r. powiększyć ją do 22 miljonów. Dla wykształcenia odpowiedniego zastępu tych „misjonarzy" założono w Moskwie specjalne seminarjum. Pewna liczba wychowanków tego seminarjum przeznaczona zostanie do pracy poza granicami Sowietów. Wiadomość tę jednocześnie podały niektóre pisma francuskie, co zdaje się potwierdzać ścisłość angiejskiej informacji.

Zakulisowa walka masonerji światowej.—Nadchodzą rewalacyjne wiadomości o zakulisowej walce, jaką toczą ze sobą dwa odłamy masonerji światowej: Wielki Wschód Francuski i Loże Rytu Szkockiego. Korespondent „Journal des Debats" donosi ze Stambułu, że 13 października r. b. wyszedł dekret rządu tureckiego, mocą którego nastąpiło rozwiązanie wszystkich organizacyj masońskich, a majątek ich uległ konfiskacie i stał się własnością państwa. Min. Spraw Wewnętrznych wydało w tej sprawie okólnik do poszczególnych gubernatorów, zwierzchników prowincyj w Turcji, zabraniając na przyszłość wszelkich zgromadzeń lóż, należących do „Wielkiego Wschodu Ottomańskiego".

Przy tej okazji zaczynają wychodzić na jaw zakulisowe sprawy masonerji. Okazuje się, że nastąpiły pewne przesunięcia w ugrupowaniu światowych sił masonerji, spowodowane walką „Wielkiego Wschodu" francuskiego z lożami „Rytu Szkockiego". Są to dwa olbrzymie odłamy światowej masonerji, staczające ze sobą dziś ukryty bój na arenie społecznej i politycznej.

Dotychczas masonerja w Turcji pozostawała pod przemożnym wpływem „Wielkiego Wschodu". Ciekawym jest udział Polaków w dziejach tej organizacji, gdyż „Wschód Polski" już w r. 1784 założył w Turcji lożę p. n. „Jutrzenka Carogrodu". Od r. 1867 działał tam związek „Młodej Turcji", mający na celu emancypację Turków z więzów Koranu i ograniczenie władzy sułtana. Związek ten doprowadził do abdykacji sułtana Abdul Hamida w r. 1909. W ruchu „młodo-tureckim" decydującą zakuli-

sową rolę odgrywali żydzi. Na czele Komitetu młodo-tureckiego w Salonice stał żyd włoski Emanuel Sarasso. Jednym z głównych celów masonerji w Turcji było przeciwdziałanie misjom katolickim na Wschodzie, poza tem propagowano ideę nowożytnego „panislanizmu".

Od czasu jednak zajęcia Tripolitanji przez Włochy loże angielskie wypowiedziały walkę „Wielkiemu Wschodowi Ottomańskiemu", doprowadzając do tego, że rząd obecny w Turcji, pozostający całkowicie pod wpływem Anglji, nakazał rozwiązanie związków masońskich. Poza obecną wojną w Abisynji odbywa się ta sama gra interesów masonerji światowej na terenie Ligi Narodów. To rozdwojenie i współzawodnictwo masonerji światowej doprowadzi ją kiedyś do powszechnego zamętu i może się sprawdzić proroctwo św. Alfonsa Liguori'ego: „Sekta ta stanie się kiedyś zgubą nie Kościoła ale państw".

Katolicy angielscy wobec wyborów. — Arcybiskup Liverpoolu, Mgr. Dr. Downey oświadczył niedawno na jubileuszowem posiedzeniu liverpoolskiego bractwa Żywego Różańca, że hierarchja katolicka Anglji postanowiła w związku ze zbliżającemi się wyborami do Izby Niższej rozesłać do wszystkich kandydatów kwestjonarjusze w sprawie szkół katolickich. Kwestjonarjusze te zawierają jedno tylko pytanie: Czy jest pan za udzielaniem subwencyj na budowę szkół niepaństwowych, aby umożliwić im zadośćuczynienie wzmożonym wymaganiom ministerstwa oświaty co do reorganizacji nowych szkół i możliwego podniesienia lat przymusu szkolnego? Odpowiedzi mają być odczytywane z ambon, aby ułatwić katolikom wybór takich kandydatów, których obecność w parlamencie gwarantować będzie zwycięstwo katolickiego stanowiska w sprawie szkolnictwa. Na kandydatów, odpowiadających na pytanie episkopatu negatywnie, katolicy, zdaniem arcybiskupa Downeya, głosować nie powinni.

Henryk Bergson o filozofji św. Tomasza. — Znany współczesny filozof francuski Henryk Bergson w listach swoich do o. Gorce, profesora Instytutu Katolickiego w Tuluzie, niejednokrotnie daje wyraz podziwu dla filozofji św. Tomasza. W liście z dnia 21 czerwca 1934 r. czytamy: „Za każdym razem, gdy z nią (t. j. filozofją św. Tomasza) się stykam, wydaje mi się, że jest ona czemś bardziej żywotnem i bliższem nam, niż się to zwykle wydaje". Jeszcze wyraźniej stosunek swój do tomizmu podkreśla Bergson w liście z dnia 16 sierpnia rb., gdzie pisze dosłownie: „Znam filozofję św. Tomasza w całości, niestety, nie dość dokładnie, aby móc się wypowiedzieć, jak dalece mój bieg myśli jest jej dalszym ciągiem. Prawdą jest jednak, że im bardziej musiałem zagłębiać się w tę lub inną część tej filozofji, tem częściej stawałem wobec idei, których istotę przyjmować mogłem".

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.